

**Verslag Overlegvergadering Verantwoordingsorgaan met Bestuur ABP op
donderdag 17 september 2020 te Veenendaal**

Het publieksverslag heeft als doel om bij pensioenfondsen ABP aangesloten deelnemers, gepensioneerden en werkgevers inzicht te geven in de adviezen die het Verantwoordingsorgaan als medezeggenschapsorgaan aan het ABP Bestuur geeft over voorgenomen beleidsbeslissingen en de besprekingen die het Verantwoordingsorgaan met het ABP Bestuur voert. Voor de uitgebreide standpunten van de verschillende fracties in het Verantwoordingsorgaan wordt verwezen naar de eigen website van de fracties.

Opening

De VO-voorzitter, de heer Van Boven, is afwezig in verband met vakantie. De vicevoorzitter, de heer Jonkman zit de vergadering voor en heet de aanwezigen welkom.

Mevrouw Wortmann, voorzitter bestuur ABP, meldt dat het bestuur verheugd is de VO-leden weer live te zien. Niet iedereen kan aanwezig zijn. Ook het bestuur is met een kleine delegatie aanwezig. Na afloop van de vergadering zal worden bekeken of deze manier van vergaderen bevalt. Het moet wel verantwoord zijn. Als corona weer opkomt, moet weer worden omgeschakeld naar online vergaderen.

Stand van zaken financiële positie

De heer Van Vliet, bestuur ABP, meldt dat de dekkingsgraad ongeveer 88% is. Het is een dagkoers; er is sinds eind augustus veel beweging. Het lijkt erop dat de lat eind van het jaar op 90% ligt. Het wordt spannend of het fonds dat al dan niet haalt. Er moet rekening mee worden gehouden dat er een verplichte korting moet worden doorgevoerd om op die 90% te komen en om zodoende van het overgangsregime gebruik te mogen maken. Uit nieuwe AG-cijfers blijkt dat de levensverwachting minder snel stijgt dan eerder werd verondersteld. Daardoor stijgt de dekkingsgraad 1,5 à 2%. Het bestuur bereidt zich op beide scenario's voor.

Communicatie over de verwachte premie 2021

Mevrouw Wortmann merkt op dat het bestuur een brief heeft ontvangen van het VO betreffende de voorlopige premie 2021. Mevrouw Wortmann wenst hier graag op te reageren.

Mevrouw Wortmann licht toe dat de mededeling van de kant van het bestuur ongelukkig is geweest. Al een aantal jaar geeft ABP op verzoek van de Pensioenkamer halverwege het jaar een prognose af van de premie volgend jaar. Veel werkgevers maken een begroting voor het volgend jaar en hebben een probleem als ze eind november door een premieverhoging worden overvallen. In het bericht komt onvoldoende naar voren dat het premiepercentage niet vaststaat maar een eerste prognose is waarover het VO nog advies moet geven en het bestuur nog een onderbouwd besluit moet nemen. Het bestuur trekt hier lessen uit voor volgend jaar.

De FNV/ACOP fractie stelt dat de wereld is veranderd doordat het Pensioenakkoord definitief is geworden. Er is discussie over allerlei indicatoren waarmee wordt gerekend. Het overgangsregime richting het pensioenstelsel voor de komende jaren is nog niet bekend. Ook in dat perspectief is het bijzonder dat er een mededeling verschijnt met een premie percentage tot een decimaal achter de komma. Er is niet vermeld dat dit is berekend op basis van de huidige regelgeving, dat die regels ter discussie staan en dat het fonds niet weet wat de impact is. Het verbaast de FNV/ACOP fractie dat er vanuit de huidige kaders wordt geredeneerd.

De CCOOP fractie vraagt wat de waarde is van het bericht tegen de achtergrond van het besluit rond het nieuwe Pensioenakkoord. Daarnaast heeft de minister van SZW gezegd ervan uit te gaan dat de premies gelijk blijven. De vraag is wat die oproep voor het fonds betekent. De premienota wordt pas in november besproken, maar de begrotingen zijn gemaakt. De vraag is of er nog een weg terug is. Inkoop van pensioen is duur en toch blijft het fonds de gedempte premie hanteren. Gesteld wordt dat alles wat meer aan premie wordt gevraagd tot problemen leidt voor de werkgevers. De vraag is waar de deelnemers in de belangenafweging staan.

Enkele fracties (waaronder CCOOP, LvOP en FNV/ACOP) vragen of het bestuur al eens nagedacht heeft om zo mogelijk de fasering aan te passen hetgeen concreet inhoudt dat het VO eerder om advies gevraagd wordt en het premie besluit dus eerder te nemen.

De ANBO-fractie vraagt met welke premiediscontovoet wordt gerekend.

De heer Van Vliet licht toe dat het bestuur nog moet praten over de Premie- & Indexatienota 2021. Dat gebeurt in september en oktober. Alle input, zoals de veranderde wereld, een overgangsregime en de nieuwe AG-cijfers, wordt in de Premie- en Indexatienota 2021 meegenomen. Qua proces loopt het dan gewoon door. Wat anders was is dat het bestuur in januari/februari heeft gezien dat een ander reëel beleggingsrendement haalbaar is. Op basis daarvan is besloten de disconteringsvoet van 2,8% naar de toekomst toe gefaseerd te verlagen. De impact daarvan op de premie is dermate evident dat het bestuur een goed beeld wil geven aan sociale partners, in dit geval met name de werkgevers. De Pensioenkamer heeft overlegd over een mogelijke andere variant. Daaruit is naar voren gekomen dat de inhoud van de regeling wordt gehandhaafd. De Premie- en Indexatienota 2021 wordt in november met het VO besproken. Of dat eerder kan, moet worden bekeken. Dat zal dit jaar niet meer lukken.

Verder heeft de minister niet opgeroepen alles hetzelfde te houden. Er is wel een oproep gedaan om niet te veel te veranderen in aanloop naar het nieuwe contract. Het bestuur ziet op welk niveau de premiedekkingsgraad ligt. Er wordt gewerkt met de gedempte kostendekkende premie op basis van verwacht rendement. Bij die aanpak ziet het bestuur het als zijn verantwoordelijkheid om de best mogelijke verwachting te hanteren voor het reële rendement. In het nieuwe contract hoeven de verplichtingen niet meer te worden verdisconteerd met een rekenrente van 0,3 à 0,4%. Daardoor kan het beleggingsrendement eerder ter beschikking worden gesteld aan de mensen die ervan afhankelijk zijn. In de aanloop daarnaar toe is nog sprake van het huidige FTK en de grens van 90% per 31 december. Er wordt door ABP hard gewerkt om een harde overgang van het oude contract naar een nieuw contract te voorkomen. Voor de premie van 2021 wordt gerekend met een discontovoet van 2,4%.

De voorzitter constateert dat dit onderwerp verder aan de orde komt bij de bespreking van de Premie- en Indexatienota.

Grip op data en samenvallende diensttijd

De heer Van Wijnen, directeur bestuursbureau ABP, meldt dat de samenvallende diensttijd anderhalf jaar geleden actueel is geworden. Bij APG zijn alle bestanden gecheckt. Ook hebben mensen zich gemeld. Het aantal in het APG-bestand blijkt hoger te liggen dan werd verondersteld. Er werd gesproken over 6000 deelnemers en later over 10.000. Dankzij betere analysetechnieken zijn er 25.000 extra gevallen bijgekomen. Dat heeft ertoe geleid dat APG het project 'grip op data' gaat opschalen en voor 1 oktober met een plan van aanpak komt over de wijze waarop deze personen worden benaderd en een herziening kunnen krijgen. De afhandeling zal in de eerste maanden van 2021 ter hand worden genomen en in de loop van de eerste helft van 2021 worden afgerond. Omroep MAX wil hier publiciteit aan geven en heeft het fonds benaderd. Op 15 oktober geeft spreker een interview bij omroep MAX om te melden wat er speelt en hoe het wordt aangepakt.

Mevrouw van Langeraad, CMHF/AC/FOG-ABP/NBP, meldt dat ze al vragen voor de rondvraag had op dit onderwerp. Het betreft hier deelnemers die uit de data-analyse naar boven komen. En vraagt hoe het zit met mensen in de groep ABP-extern (de partner bij een ander pensioenfonds) die zich nog niet hebben gemeld en mogelijk ook aanspraken hebben. Een ander probleem betreft de groep die zich al heeft gemeld met samenvallende diensttijd. Er zijn signalen dat de doorlooptijd van de afhandeling sterk oploopt en mensen geen antwoord krijgen. De vraag is hoeveel formulieren al zijn ingediend en wat de doorlooptijd is. Daarnaast is de vraag of de wettelijke rente die van toepassing is automatisch toegekend kan worden. Nu schijnt men daar apart om te moeten vragen?

De heer Van Wijnen bevestigt dat er twee groepen zijn. Op de groep ABP-ABP kunnen analyses worden losgelaten. Voor de groep ABP-extern is het fonds afhankelijk van meldingen. Uit die laatste groep zijn per 31 augustus ruim 22.000 aanvragen ontvangen en 14.000 afgehandeld. 40% daarvan had recht op een aanvulling, 35% had al een aanvulling maar wist dat niet en bij 25% is de aanvraag afgewezen omdat men er geen recht op had. 8.000 gevallen zijn nog in behandeling. Op de vraag over de wettelijke rente komt spreker terug.

Mevrouw Wortmann meldt dat het bestuur dit proces kritisch volgt. Het project 'grip op data' is onderdeel van een beheerste pensioenuitvoering. Toegezegd wordt om voor het VO een uitgebreide analyse te maken die betrekking heeft op samenvallende diensttijd ABP /ABP en ook samenvallende diensttijd ABP / ander fonds.

Inhoudelijke reactie van bestuur op aanbevelingen VO / follow-up aanbevelingen VO m.b.t. ABP jaarverslag 2019

De voorzitter meldt dat het VO de notitie van het bestuur heeft besproken. Er zijn enkele vragen naar aanleiding van de reactie van het bestuur.

Terugdringen van complexiteit

De ANBO fractie stelt vast dat er veel onrust is over pensioenen. Pensioenspecialisten verdienen er veel aan en hebben daarom belang bij complexiteit en veel rechtszaken. Spreekster heeft eerder gevraagd om transparantie en feitelijke informatie over de rechtszaken – hoeveel het er zijn, over welke thema's ze gaan en wat de kosten zijn. Het verzoek is dat bijvoorbeeld in het Jaarverslag op te nemen.

Mevrouw Wortmann memoreert dat het bestuur meermalen duidelijk heeft gemaakt dat men de complexiteit wil terugdringen. Daarvoor is het fonds zelfs naar de rechter gegaan. Spreekster benadrukt dat ABP geen speelbal is van groeperingen die belang hebben bij complexiteit.

Risicobewustwording en bewustzijn van de deelnemer

De ANBO fractie stelt dat in de reactie naar voren komt dat het bestuur zorgvuldig top-down informatie wil verschaffen. Dat is goed, maar komt niet tegemoet aan de eis dat draagvlak nodig is. Het is niet duidelijk in hoeverre draagvlak wordt bereikt.

Mevrouw Wortmann licht toe dat het fonds onderzoek doet onder deelnemers. In de volgende vergadering wordt het VO geïnformeerd over de actuele stand daarvan als het gaat om de heroverweging van de financiële opzet. De heer Van Wijnen zal in de presentatie over het pensioencontract stilstaan bij de deelnemersonderzoeken op dat vlak.

Incidenten en afwikkeling daarvan

De Commissie Communicatie VO meldt dat het VO heeft gediscussieerd over de communicatie van het bestuur met het VO. Dat raakt aan de verhouding tussen partijen. De Commissie komt tot de conclusie dat er regelmatig zaken misgaan. Het VO verwacht van het bestuur tijdig en adequaat geïnformeerd te worden.

Mevrouw Wortmann stelt dat het de oprechte intentie is het VO tijdig te informeren. Als dat onverhoopt niet gebeurt is er sprake van een uitglijder. Ook het bestuur is beducht voor reputatieschade. Aan de andere kant is sprake van een collectief pensioenvermogen; iedere deelnemer krijgt waar deze volgens het reglement recht op heeft. Als een deelnemer vindt dat hij niet krijgt wat hij zou moeten krijgen, kan het bestuur niet zonder meer besluiten daarin mee te gaan omdat anders reputatieschade ontstaat. Het terugbetalingsbeleid is aangepast. Daar komt een datum op. Dan kunnen niet alle oude gevallen anders worden behandeld. Het bestuur probeert het zo goed mogelijk te doen, maar dat blijven lastige dilemma's.

VPL

De Commissie Financiën is van mening dat de reactie van het bestuur op de aanbevelingen over de VPL wat kort is. Het bestuur is de uitvoerder van de regeling, maar dat laat onverlet dat aan die rol verantwoordelijkheden zijn verbonden, met name op het gebied van de evenwichtige belangenafweging.

De heer Van Vliet beaamt dat de reactie van het bestuur wat kort is. De vraag over de VPL is vaker gesteld. Sociale partners gaan over de regeling, waar in 2005 goed over is nagedacht. Sociale partners gaan ook over de premieverdeling. Het bestuur voert verschillende elementen van de regeling uit – ouderdomspensioen, nabestaandenpensioen en de VPL-regeling. Het bestuur onderzoekt of de rechten tegen een eerlijke premie worden opgebouwd en of er consistentie inzigt. Het bestuur kijkt ook naar evenwichtigheid bij de premiestelling. Het ouderdomspensioen en de VPL worden gelijkgesteld. Dat zijn allebei rechten die worden opgebouwd en wezenlijke elementen van de regeling. Niet iedereen profiteert van de VPL-opbouw. Er is in 2005 een afweging gemaakt door sociale partners. Dat doet het bestuur niet over. Het bestuur kijkt wel naar de evenwichtigheid bij de premievaststelling. Ook monitort het bestuur of de opgebouwde reserve toereikend is om in 2022 het restant in te kopen. Het restant wordt ingekocht tegen de in 2022 geldende kostprijs. Als die prijs stijgt moet bij-financiering plaatsvinden.

De Commissie Algemeen VO meldt dat dit onderwerp ook in de Commissie Algemeen is besproken. Er zijn 15 jaar geleden keuzes gemaakt op basis van een evenwichtige belangenafweging op dat moment. Aangezien de wereld is veranderd, is het de vraag hoe het bestuur nu kijkt naar het perspectief van toen en hoe dat wordt ondergebracht in de bestuurlijke verantwoordelijkheid. Het verzoek is dat punt toe te lichten wanneer partijen praten over de evenwichtige belangenafweging.

De heer Van Vliet memoreert dat het bestuur, op verzoek van het VO, aan sociale partners heeft gevraagd of er reden was om de gemaakte keuzes te heroverwegen. Dat heeft niet tot aanpassing geleid. Het bestuur bewaakt de juiste premie op de opgebouwde rechten die volgens deze regeling binnenkomen.

Op de vraag van de LvOP, wanneer het bestuur met de VPL-regeling terug is gegaan naar de Pensioenkamer, merkt de voorzitter op dat het VO daar twee à drie jaar geleden om heeft gevraagd.

Mevrouw Wortmann meldt dat bij de bespreking van de Premie- en Indexatienota verder kan worden gesproken over de premiestelling.

Beleggingen en duurzaamheidsbeleid

De Commissie Beleggingen wijst op de aanbeveling om de insluitingscriteria per sector publiek te maken. Daar wordt niet op gereageerd. De vraag is of het bestuur van plan is dat te doen.

De heer Stork, bestuur ABP, licht toe dat de vraag past bij wat het bestuur wil. Er is een nieuw vijfjarenplan duurzaam en verantwoord beleggen verschenen. Eén van de speerpunten is meer transparantie. Zaken als de zekerheid van data en het ontwikkelen van criteria zijn echter lastig.

De Commissie Beleggingen memoreert de vraag om de impact van het insluitingsbeleid zichtbaar te maken. Dat wordt gedaan aan de hand van het aantal bedrijven dat voldoet aan het insluitingsbeleid. De vraag is echter of de bedrijven duurzamer worden door dit beleid en het engagementbeleid. Het aantal bedrijven dat binnen de criteria valt zegt niet per se iets over de impact van het beleid.

De heer Stork stelt dat er meerdere manieren zijn om de impact te meten. Er wordt begonnen met het aantal bedrijven. Er wordt in de markt verschillend gedacht over de beste manier van meten. Dit is nog in ontwikkeling. De vraag loopt vooruit op wat het bestuur doet.

Notulen overlegvergadering Bestuur met VO d.d. 25 juni 2020 (B-VO.20.09.03)

De ANBO fractie stelt dat er geen regeling is voor extra coulance voor alleenstaanden. Er is veel aandacht voor partners, zoals AOW-partnertoeslag (waar alleenstaanden en alleenstaande ouders aan meebetalen), maar weinig voor alleenstaanden. De vraag is of er een voorbeeld is van extra aandacht voor doodzieke alleenstaanden.

De heer Van Vliet licht toe dat het bij coulance gaat om coulance bij de uitvoering van de regeling. Er kan een hardheidssituatie ontstaan die het fonds wil bestrijden. Coulance in de zin van iets doen voor een kwetsbare groep ligt lastig als dat niet aansluit bij de uitvoering van de regeling. Spreker kent geen voorbeelden.

Rondvraag en sluiting

Mevrouw Van Langeraad, CMHF/AC/FOG-ABP/NBP, meldt dat de minister mensen in het kader van corona heeft opgeroepen extra te gaan werken. Als ze nog gebruik maken van de oude AOW-partnertoeslagregeling vervalt de regeling voor deze mensen niet. Volgens de ABP-regeling krijgen die deelnemers de aanvulling vanuit ABP. De AOW-partnertoeslag gaat herleven wanneer met werken wordt gestopt en de ABP-aanvulling gaat er dan weer af. Door een vertraging in de systemen op de ontvangst van SVB-gegevens door ABP, is er dan een periode waarin mensen zowel de AOW-partnertoeslag van de SVB ontvangen als de aanvulling van ABP. Het gevolg daarvan is dat moet worden terugbetaald. De vraag is of ABP hier extra alert op kan zijn.

De heer Van Vliet bevestigt dat het fonds hier alert op is.

Mevrouw Van Langeraad, CMHF/AC/FOG-ABP/NBP, stelt dat een deelnemer die na de AOW-gerechtigde leeftijd doorwerkt, geen UPO ontvangt, omdat het systeem erop is gericht dat deelnemers op AOW-gerechtigde leeftijd met pensioen gaan. Deelnemers die langer doorwerken krijgen echter ook geen GUPO, omdat ze niet met pensioen zijn. Het is wettelijk verplicht deelnemers te informeren.

De heer Van Zijl, bestuur ABP, bevestigt dat iedereen informatie moet krijgen. Dit zal in de loop van oktober zijn opgelost. Het voornemen is dat deelnemers die langer doorwerken weer een UPO krijgen. Als dit in oktober nog niet lukt, wordt het VO geïnformeerd.

Mevrouw Van Langeraad, CMHF/AC/FOG-ABP/NBP, memoreert dat eerder is gemeld dat het nabestaandenpensioen niet op de GUPO's is vermeld. Gesteld is dat dit een systeemaanpassing vergt en meer tijd kost. Het VO krijgt signalen dat het bedrag weer niet op het GUPO staat. Op navraag werd gemeld dat men op het GUPO van drie jaar geleden moest kijken. Deze reactie bevreemdt de fractie. Daar komt bij dat wanneer het fonds aan het eind van dit jaar de pensioenen moet verlagen, dat bedrag ook niet meer klopt. De vraag is hoe ervoor wordt gezorgd dat het wordt opgelost. Deelnemers moeten weten waar ze aan toe zijn.

Mevrouw De Boer, CMHF/AC/FOG-ABP/NBP, voegt toe dat haar werd gemeld dat het maanden duurt om het nabestaandenpensioen te berekenen. Het advies was naar het GUPO van drie jaar geleden te kijken omdat het bedrag hetzelfde is. Spreekster vond dat een klantvriendelijk antwoord.

De heer Van Zijl bevestigt dat dit geen goed antwoord is. Het bestuur komt hierop terug.

Mevrouw Van Langeraad, CMHF/AC/FOG-ABP/NBP, meldt dat in het MAX magazine een mededeling heeft gestaan over deelnemers die terug moesten betalen. Uit navraag bleek dat het gaat om het oude dossier gegevensuitwisseling SVB-ABP. In de overlegvergadering van 27 juni 2019 heeft het bestuur gemeld dat alle betrokken deelnemers in het SVB-dossier tegen het nieuwe beleid zouden worden aangelegd. Het dossier betrof alle deelnemers in de periode 2013-2015 bij de foutieve gegevensuitwisseling. Nu wordt 1 augustus 2019 als datum gehanteerd; toen is het beleid aangepast. De vraag is of er een groep is die al eerder in beeld was en hier niet onder valt. Volgens de notulen zou iedereen tegen het nieuwe beleid worden aangelegd.

De heer Van Wijnen heeft het artikel ook gelezen. Deze zaak is onderzocht. De weergave in het artikel blijkt onjuist te zijn; het beleid is goed toegepast. Toegezegd wordt het VO hier schriftelijk over te informeren.

Mevrouw Van Geen, ANBO, merkt op dat de minister van SZW heeft gezegd dat het, omdat het in het nieuwe contract voor rekening en risico van alle deelnemers gaat, van belang is dat collectieve instemming namens alle deelnemers wordt geregeld. De vraag is of het bestuur al zoekt naar een oplossing daarvoor. Daarnaast vraagt spreekster de mening van het bestuur over een artikel waarin wordt gepleit voor consumentenbescherming door onderzoek van de AFM.

De voorzitter meldt dat deze vragen in de presentatie over het pensioencontract aan de orde komen.

De heer Van Harmelen, CMHF/AC/FOG-ABP/NBP, brengt naar voren dat de achterban ongelukkig was om in Pensioenpro te lezen dat de heer Mark Heemskerk, actuaaris bij Mercer, stelt dat de behoeften van ouderen tijdens pensionering dalen en dat er weinig armoede is onder de huidige ouderen. Dit geeft onrust bij mensen met lagere uitkeringen, voor wie 20% indexatie-achterstand een substantieel bedrag is. De vraag is of het bestuur meer stelling kan nemen tegen dergelijke opvattingen.

Mevrouw Wortmann stelt dat er de laatste tijd veel artikelen verschijnen vanuit alle hoeken van de wetenschap. Sommige artikelen melden dat ouderen worden bestolen en andere stellen dat het ten koste van jongeren gaat. Het is niet gebruikelijk dat ABP op die artikelen reageert en het bestuur wil dat graag zo houden. Op de website van ABP staat een rubriek met antwoorden op veel gestelde vragen. Het VO kan daar input aan geven met vragen vanuit de achterban. Over het nieuwe pensioencontract heerst nog veel onduidelijkheid en leven veel vragen. Langs die lijn wil het bestuur zich er wel mee bezighouden.

De heer Van Nie, FNV/ACOP, vraagt of het bestuur het insluitingsbeleid heeft aangescherpt voor fossiele brandstoffen, met name steenkool. Daarnaast heeft een bedrijf in Brazilië op 4 december 2019 een ESG roadmap gepresenteerd met 150 maatregelen. Het VO wil graag op de hoogte worden gehouden van de voortgang. Het engagementtraject loopt al vanaf 2015 en de zorg is dat er mogelijk reputatieschade ontstaat doordat er geen voortgang is. Een andere vraag is corona-gerelateerd. De voorspelling is dat er in de toekomst minder kantoren nodig zijn omdat er structureler thuis wordt gewerkt. Spreker vraagt een toelichting op het feit dat ABP het aandeel in een aantal kantoorpanden in Londen fors heeft verhoogd.

Mevrouw Wortmann stelt dat over de vorderingen rond fossiele brandstoffen verslag wordt gedaan in het Jaarverslag. Het fonds sluit geen sectoren uit omdat het slecht gaat in vastgoed. Bij elke belegging wordt bekeken of het qua risico/rendements- en duurzaamheidsprofiel in de portefeuille past. De vraag over het bedrijf in Brazilië zal schriftelijk worden beantwoord.

De voorzitter bedankt het bestuur voor de beantwoording van de vragen.